

כ"ק רוב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

לְהַקְדִּיר וְלַעֲמֹד
עַל נַפְשָׁם

משמעותה של מחיית עמלק וסוד עבודת הפורים
ששיאה "עד דלא ידע", באספקלריית החסידות
ובחיי הנפש

התזועדות הכנה לאורם של ימי הפורים
עם המשפיעים הגה"ח שליט"א הרב חיים שלום
דייטש, הרב זלמן גופין, הרב שבתאי סלבטיצקי
והרב יוסף יצחק ג'ייקובסון

וְעֲשִׂיתָ עִמָּהֶם נִסִּים וּנְפִלָאוֹת
בין "נס" ל"פלא" בסוגיות הדף היומי

וְזָכַרְתָּ לֹא יְסוּף מְזַרְעֵם
נשמות אבודות מתעוררות ברומא

לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה
פורים תרפ"ז בימי שלטון האימה,
במחיצת כ"ק אדמו"ר הרי"צ זי"ע

"כֹּלֵךְ יִדְעֵךְ"

העצה שמטרתה כלבב את האויב

ה'ישות' של עמלק גורמת לו להטיל ספק בכל דבר שמחוץ למציאותו שלו, כי לדידו רק הוא קיים • לא די להאמין בה', לא די ללמוד ולהשכיל באלוקות, צריך שהדברים יהפכו להיות אנו עצמנו, כך מקיימים "זכור" לאמיתתו • חג הפורים מספק תשובה אחת לכל השאלות - "מי יודע" • החשיבה הרגילה שלנו מייצגת את קומת ה"ידע" שלנו, אבל יום אחד בשנה אנחנו יכולים להתעלות אל מעבר לידיעה

התוועדות מרחיבת דעת ומעוררת לב כהכנה לחג הפורים עם המשפיעים הגאונים החסידיים שליט"א, הרב חיים שלום דייטש, הרב שניאור זלמן גופין, הרב שבתאי סלבטיצקי והרב יוסף יצחק ג'ייקובסון



לסלק את מחשבת המן

הרב דייטש: ידוע שעמלק בגימטרייה 'ספק'. בדרך כלל, למי יש ספקות? מי שאין לו שכל, בטוח שהאמת היא כפי שנדמה לו ואין צד שני כלל. אבל מי שיש לו שכל מתחיל לחשוב: מניין הביטחון שזה כך? אולי זה להפך?

נמצא שלפעמים עמלק מכניס דעת, כי כדי שיהיה ספק צריך דעת. השכל מכניס ספקות. ומהי הדרך להילחם בעמלק? **בפורים מוחים את עמלק על ידי "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע"**, מדרגה שלמעלה מן הדעת. ברגע שאתה למעלה מן הדעת, יש לך ודאות, יש לך בהירות, ואין לך שום ספקות. כך מוחים את עמלק.

קשיש חכם אמר פעם שכמעט כל השיניים שלו נפלו, נשאר לו רק שתי שיניים בשני צידי הפה. באמת הוא לא צריך את השיניים שנתרו לו, שהרי אי אפשר להשתמש בשתי שיניים מרוחקות זו מזו, אבל הן נותרו כדי שיהיו לו כאבי שיניים... כך לפעמים עמלק מכניס קצת דעת, למרות שהוא רחוק מאוד מדעת, כי בשביל להטיל ספקות זה מספיק...

אבל כשעולים למעלה מטעם ודעת, כלומר: אחרי שעוברים את הטעם ודעת וממשיכים הלאה גבוה יותר ועמוק יותר אל תוככי הנשמה הקשורה ומאוחדת בקב"ה בעצמותה, אזי כשעמלק מציע הצעות, עונים לו מיד: **הו אתה, אני כבר עברתי את זה, אני כבר אחרי זה.** ואז עמלק נשאר בלי תשובה.

לאחרונה סיפרו לי שלפני זמן מה הגיעה לבית המדרש של הרבי קבוצה של צעירים מחוננים מהארץ, כאלה שאינם שומרי מצוות לעת עתה, שמשקיעים בהם מאוד כדי שיפתחו את הכישורים שלהם ויתרמו לציבור בבגרותם את מה שהם מסוגלים. בין השאר הם ערכו מסע בחוץ לארץ כדי לראות קהילות יהודיות ברחבי העולם, ובמסגרת הטיול הזה הם גם ביקרו בבית המדרש 770.

הפגישו אותם עם בחורי הישיבה. הבחורים ישבו ודיברו בענייני יהדות ותורה, והמחוננים הללו

התרשמו מאוד לטובה ואמרו להם: "אנחנו מאוד מתפעלים מכם, אתם אומרים דברים חכמים, אבל דבר אחד לא מוצא חן בעינינו: איך אתם כל כך בטוחים במה שאתם אומרים? אנחנו גם כן מבינים וגם לנו יש טענות, אבל אנחנו מסופקים. מהיכן הביטחון הזה?"

ראו עליהם שהם מקנאים, הם לא יכלו לסבול את זה. הם נעצרו בספקות, ומי מכריח אותם ללכת הלאה? אף אחד לא מכריח אותם. ולכן כשהם ראו כאלה בחורים שמוכנים לדון על הכל ולהבין שיש צדדים שונים ומקום להתלבטות, אבל לאחר כל הסברות הם

הולכים לכיוון אחד ובטוחים לגמרי במה שהם חושבים - הם ראו כמו עיניהם שהבחורים האלה עברו אותם, והם ממש קינאו בהם. זה ה"לא ידע" של פורים. זו מחיית עמלק. זה הביטחון החזק ביותר.

מעניין, ברוב מאמרי החסידות שמדברים על קליפת עמלק, עיקר ההדגשה היא על הישות' שלו, בהיותו "ראשית גויים" - הראשון שיצא להילחם בבני ישראל. כל העולם הבין שאם הקב"ה הולך עם בני ישראל אי אפשר להתייצב נגדם, "שמעו עמים ירגונו, חיל אחז יושבי פלשת", ובכל זאת עמלק בא ונלחם. למה הוא נלחם פתאום? **מבואר ב'תורה אור' שהוא לא היה יכול לסבול את גדולתם של ישראל.** מה אכפת לך שישאל גדולים? הישות' שלו לא אפשרה לו לקבל שיש מי שגדולים כל כך, שהקב"ה הולך איתם.

זאת קליפת עמלק - הישות. ו"ראשית גויים עמלק" - הראשית וההתחלה של כל המידות הרעות, כל התאוות, הכל בנוי על יסוד הישות והגאוה.

הישות מתבטאת בכמה וכמה דברים, אבל בראש ובראשונה בחוסר היכולת של האדם לסבול שיש גדולים ממנו. ולא רק בגשמיות אלא גם ברוחניות. למשל, שמישהו יהיה ירא שמים גדול יותר ממנו - גם את זה הוא לא יכול לסבול.

עם זאת, כמו שהזכרנו, יש עוד עניין בעמלק - שהוא בגימטרייה ספק. לכאורה, איך זה הולך יחד? ישות וספקות הם לכאורה שני דברים שונים ואפילו סותרים.

מי שהוא 'יש', אמור להיות בטוח בדרכו. אם הוא מטיל ספקות, הוא לא בטוח, וכשהוא לא בטוח, זה אמור להחליש את הישות שלו. מי שלא יודע, ועל כל דבר ששואלים אותו הוא משיב "לא יודע", לכאורה הוא עניו... אז איך אפשר לומר שעמלק המטיל ספקות הוא 'יש'?

בכלל, ידוע שאצל היצר הרע אין 'לשיתתיה'... הוא תמיד עובד בהתאם למצב הנוכחי. הוא כמו עורך דין, כל צד שישכור את שירותיו, יקבל את כל הסברות שבעולם לטובתו. בדיונים שונים יכול אותו עורך דין לטעון טענות הפוכות לחלוטין. זה תרתי דסתרי וזה אותו עורך דין. איך זה יכול להיות? כי הוא לא מתכוון בכלל לאמת. הוא מתכוון רק לשרת אינטרס. כך גם היצר הרע: אם צריך, הוא בא לאדם ומשכנע אותו שעשה דבר נורא ואיום, וכך הוא משקיע אותו בעצבות. ואם צריך, הוא בא ואומר: זה איסור רק לכתחילה, זה לא ברעב... ואז הוא מכשיל אותו בכל מיני עבירות. זה אותו יצר הרע.

ובכל זאת, אם אומרים לנו שעמלק הוא גם ספקות וגם ישות, ושני הדברים מיוחסים לאותה קליפה, הרי שהם נובעים מאותה נקודה.

איך זה מסתדר באמת? על הבקשה של אסתר, שהיא כנסת ישראל, "להעביר את רעת המן האגגי ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים", מבואר ב'תורה אור' ש"מחשבתו" אלה מחשבות המן שהוא מכניס לתוך ליבם של היהודים. וכדי לזהות את המן, את עמלק, צריך לראות אילו מחשבות נופלות בליבנו.

אם נתבונן בעצמנו, היכן נופלים לנו ספקות? בכל פעם שבאים ומוסיפים לאדם מציאות שמעל המציאות שלו. כשאומרים לו "דע, יש דין ויש דיין. יש גיהנום וגן עדן, וצריך להיזהר", אז הוא אומר:



הרב גופיין: בשעת התפילה - אתה אכן זוכר. אתה חושב על הקב"ה, אתה קרוב אליו, אתה אוהב אותו, וממילא אינך שוכח. אבל אחרי התפילה, אתה עלול לשכוח. זאת אומרת שיש לך אמנם אלוקות, אבל לא באופן של "זכור"

יכול להיות... אומרים לו: "אם תעשה עבירה תהיה מזה קליפה, יהיה לך טמטום הלב!" - הוא אומר: אולי...

מה המכנה המשותף של כל הספקות האלו? בכל פעם שבאים ואומרים לו שיש משהו חוץ ממנו, הוא מטיל ספקות. ואם בכל מה שיש חוץ ממני אני מטיל ספק, הווי אומר שהדבר היחיד שמציאותו קיימת בוודאי זה אני... והרי הכלל הוא "אין ספק מוציא מידי ודאי". אם כן, כשהמציאות שלו היא ודאית, והדברים שחוץ ממנו מי יודע אם הם קיימים, ממילא הוא נשאר עם הוודאי, היינו עם עצמו, עם הישות העצמית.

אם כן, מוכן היטב איך הספקות והישות מתחברים לדבר אחד: באמצעות הספקות עמלק חותר להגדיל את הישות. העניין של עמלק הוא שאדם יחשוב רק על עצמו, וכדי להיות בטוח שיחשוב רק על עצמו, יש לו פנטז - כל דבר שהוא חוץ ממנו הוא מטיל בו ספקות. כל דבר שהוא חוץ ממנו, הוא אומר: זאת אמת? אולי. ואם רק "אולי", אין ספק מוציא מידי ודאי. ומה נשאר בטוח? שהתאוה היא תאוה, והישות היא ישות.

הרמב"ם אומר שרפואת הנפש היא מעין רפואת הגוף. ברפואת הגוף יש דבר כזה שפעם בתקופה נותנים זריקה חזקה, ואחר כך נותנים מזמן לזמן כדורים קטנים. כך גם בנוגע לעמלק: את הזריקה החזקה נגד עמלק מקבלים בפורים, ואחר כך בכל יום אומרים "זכור", בכל יום יש איזושהי תזכורת. בפורים מבקשים "להעביר את רעת המן האגני ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים". ואם מבקשים באמת, הקב"ה עוזר.



את עצמך אתה לא שוכח

הרב גופין: השבת שקודם פורים היא שבת זכור, ואנו צריכים להגיע למצב ש"זוכרים ונעשים". מה לזכור? לכאורה צריך לזכור את עמלק, כל הזמן, כל יום ויום. נשאלת השאלה: האומנם עמלק צריך להיות בראש שלנו כל הזמן? לקום בבוקר עם עמלק, ללכת לישון בלילה עם עמלק, לחיות עם עמלק? ! הגישה הזאת מתאימה אולי לשיטת המוסר, לא לדרך החסידות...

מי שבאמת רוצה להבין את המהות של שבת זכור, שילמד 'מצוות זכירת ומחית עמלק' בספר דרך מצוותיך (של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק). וכשילמד את זה טוב, יבין שלזכור צריך את מה שצריך לזכור. ומה שצריך לזכור זה - אלוקות.

בחסידות מוסבר שבעניין הזה - הצורך לזכור - הנפש האלוקית והנפש הבהמית מתנגדות זו לזו. עניינה של הנפש הבהמית הוא לשכוח ולהשכיח. הנפש הבהמית נקראת, בלשון הכתוב, "הנושה" (זה ש"בא לקחת את שני ילדי - האהבה והיראה - לו לעבדים"), "נושה" מלשון שְׁכַחָה, וכמו שכתוב "כי נִשְׁכַּחְתָּ אֶת כָּל עֲמָלֵי וְאֵת כָּל בַּיִת אֲבִי". עניינה של הנפש הבהמית הוא אפוא לגרום לאדם לשכוח, ולעומת זאת עניינה של הנפש האלוקית הוא לזכור.

לא מספיק שתאמין באלוקות, לא מספיק שתבין אלוקות, לא מספיק שתדע אלוקות; צריך גם שאלוקות יהיה אצלך באופן של זכירה, "זכור". וממילא, כאשר אלוקות יהיה אצלך באופן של "זכור", עמלק לא יהיה קיים אצלך. זה הפירוש החסידי הפנימי ל"זכור את... תמחה את זכר עמלק, לא תשכח". אם תזכור ולא תשכח את הדברים שעליך לזכור - דהיינו ענייני אלוקות - אזי ממילא עמלק יהיה אצלך מחוי.

מה הפירוש שאלוקות יהיה אצלך באופן של "זכור"? איך פועלים שאלוקות תאיר כך תמיד ללא כל אפשרות לשכחה?

נקדים ונשאל את עצמנו: האומנם יש דברים שלעולם נזכור ולא נשכח? הלוא לכאורה כל דבר אפשר לשכוח. אפילו מי שבורך בזיכרון טוב, עובר זמן והוא עלול לשכוח דברים...

כאן מתאים להביא את ההסבר של המשפיע הנודע בשיבת 'תומכי תמימים' בליובאוויטש, ר' גרונום (אסתרמן) ז"ל. הוא נתן משל מאדם שִׁכְחָן שהיה הולך לישון ובבוקר לא זכר היכן הניח את בגדיו. ובכן, האיש קיבל עצה טובה: בלילה כשהלך לישון והניח כל בגד וכל חפץ במקום מסוים, הוא רשם לעצמו פתק מפורט - את הכובע הנחתי בצד ימין של הראש, את הנעליים הנחתי בצד שמאל, וכן הלאה. את הפתק הזה הוא קשר לכף ידו, ובבוקר כשקם ממיטתו קרא בו וידע מיד היכן כל דבר מונח.

שאל על כך ר' גרונום: נו, ומה אם אותו אדם שכחן ישכח גם היכן הראש שלו נמצא ואיפה הרגליים שלו? התשובה היא שעניין 'עצמי' לא שוכחים. אדם יכול לשכוח כמעט כל דבר, אבל הוא אף פעם לא ישכח את עצמו.

אתה יכול לשכוח שהבטחת משהו לפלוני, אתה יכול לשכוח ממצאותו של אלמוני, אבל אתה לעולם לא תשכח את עצמך. אתה יכול לשכוח את הכובע שלך, את המשקפיים שלך, את הטלפון שלך (על אף שהיום גם טלפון זה עניין כמעט 'עצמי'...) ואפילו את הכסף שלך, אבל לא את עצמך. דבר 'עצמי' לא שוכחים.

וכשמדברים על אלוקות, מה קורה? בשעת התפילה - אתה אכן זוכר. אתה חושב על הקב"ה, אתה קרוב אליו, אתה אוהב אותו, וממילא אינך שוכח. אבל אחרי התפילה, אתה עלול לשכוח. זאת אומרת שיש לך אמנם אלוקות, אבל לא באופן של "זכור". כאן בא הציווי "זכור" - שאלוקות יהיה אצלך באופן כזה של זיכרון שלא שוכחים. כלומר שאלוקות יהיה אצלך עניין 'עצמי'. שהוא יתעצם איתך, וממילא עמלק יהיה אצלך מחוי.

את העניין צריכים ללמוד היטב, לדבר עליו ולהתוודע עליו. כך מגיעים מוכנים לפורים.



מחליפים ראש

הרב סלביצקי: ההתוודעות של פורים תשכ"ו אצל הרבי הייתה מיוחדת מאוד. בסיומה, הרבי הכריז ש"כל הפושט יד נותנים לו", נעמד על מקומו והתחיל לחלק 'משקה'. המונים הגיעו לקבל עד שהמשקה נגמר והרבי עלה מבית המדרש לחדרו. בינתיים הספיקו להביא עוד בקבוקים, וכשהרבי יצא לכיוון הרכב שיסיע אותו לביתו שוב עמד וחילק לכולם. זה היה מחזה נדיר ומפעים.

בתוך כך, תלמיד צעיר אחד הושיט לרבי כוס על מנת לקבל משקה, הרבי הסתכל עליו ואמר לו: "כבר נתתי לך". התלמיד השיב לרבי, באנגלית: "נכון, אבל היה חור בקאפ". הוא התכוון לכוס שהייתה לו - "קאפ" באנגלית (cap) פירושו כוס - דהיינו, המשקה שהוא קיבל מהרבי

נשפך החוצה.

הרבי הגיב: "אם יש לך חור בקאפ, מה יעזור שאתן לך שוב?". הרבי התכוון כמובן ל"ראש", "קאפ" באידיש... אם לא תחליף את הראש, המצב יישאר כמו שהוא, דבר לא יעזור.

עכשיו כולנו יושבים ומתוודעים, הכל טוב ויפה. אבל יכול להיות שיש לנו 'חור בראש', ותורת החסידות דורשת להחליף את הראש. עם כל הכבוד לשכל שלנו, הקב"ה איננו מחויב אליו, וכמו שמובא בהקדמת התיקוני זוהר ש"לית מחשבה תפיסא ביה כלל".

כך אנו מבינים את הדין ודברים בין מרדכי לאסתר, כמו גם את

"יש להם רבי על הנייר..."
 אחי ורעי, אסור לנו
 לצאת מיום הפורים עם
 "פורים על הנייר", עם ווארט
 כזה או אחר הנשאר בספר,
 או הנכנס מאוזן אחת ויוצא
 בחברתה. על מנת לספוג
 לתוכנו את אורו של היום,
 נדרש כל אחד תחילה
 ללימוד איך לצלול פנימה
 אל תוך עצמיותו ולזהות את
 מהותו האמיתית.

זו המגמה של לימוד
 פנימיות התורה ותורת
 החסידות. החסידות מרוממת
 את האדם ומעלה אותו
 לגובהי רום נשמתו. ובאמרנו
 "חסידות" אין הכוונה למה
 שמכנים 'לבוש חסידי',
 'מוזיקה חסידית', ואפילו
 'ווארט חסידי' וכוודאי
 גם לא ללימוד החסידות
 בצורה אינטלקטואלית
 גרידא. הכוונה היא - בלשון
 הרמב"ם (סוף הלכות
 מקוואות) - לטבול ב"מי
 הדעת הטהור", מים ש"כ
 גופו עולה בהן", היינו צורת
 לימוד כזו המקיפה את האדם
 מכל צדדיו עד שכל מהותו
 תהיה תדורה באלוקות,
 בבחינת "ליבי - ולא רק הוא,
 אלא גם - ובשרי ירננו אל א-ל
 חי".

לימוד החסידות הוא לא
 עניין של שכל. הלימוד בשכל
 הוא רק ההתחלה, אבל העיקר
 הוא ההפנמה לכל אברי הגוף
 ורביד הנפש הבהמית. תכלית

הלימוד היא היכולת לשחרר את עצמי מהצורך לשלוט על הכל
 במחשבותי וידיעתי, ולהניח לחלק העל-מודע שבנפשי - "לא
 ידע" - להתגלות בתוך חיי.

תורת החסידות מעניקה לאדם אפשרות לצלול יום-יום לתוך
 ה"לא ידע" בנפשו. ולמה זה כל כך חשוב? כי בלימוד התורה
 הנגלית כשלעצמה יכול האדם להישאר חלילה בישותו, שהרי גם
 הלימוד הוא חלק מקומת ה"ידע". ואמרו רבותינו "זכה - נעשית לו
 סם חיים, לא זכה - נעשית לו" להפך, רחמנא ליצלן.

לכאורה, האומנם תורת חיים יכולה להיות היפך החיים? חס
 ושלו. ההרגשה היא "נעשית לו", כלומר: התורה עצמה היא
 חכמתו ורצונו של הקב"ה, אלא שלגבי הלומד החוויה האישית
 שלו אינה של סם החיים, וזאת כי הצינור דרכו נכנס האור
 האלוקי אינו מזוכך. על כן, כל אחד מאתנו צריך לזכך את עצמו,
 לצחצח את הגוף והנפש, שיהיו כלים לגילוי האמת של "אין עוד
 מלבדו" בנפשו, וגילוי זה שורשו ממדרגת "לא ידע".

פורים הוא לא חג של שכרות והוללות ואובדן כיוון, חס
 מלהזכיר ביחס ליום קדוש זה; אדרבה, בפורים עלינו להיות חדים
 ומחודדים כתער כמו ביום הכיפורים, ואף יותר מכך. אלא שכדי
 לזכות לטהרת המוחין אמיתית עלינו להשיל מעלינו כמה שכבות
 בהמיות. בהקשר לזה, חסידים היו מצטטים את דברי הגמרא שהיו
 משקים את הבהמה קודם השחיטה כדי להפשיט את עורה ביתר
 קלות, וזה למעשה כל התוכן של "עד דלא ידע".

לכן באה תורת החסידות לעולם, לא רק עבור יום הפורים אלא
 לכל ימות השנה. על ידי שנתבשר בלימוד חסידות עוד ועוד נוכל
 לפתוח את עצמנו לצד הפנימי שבנפשו. וכשאדם נכנס להיכל
 של "עד דלא ידע", הוא זוכה לשלום בית, לשמחת חיים ולמנוחת
 הנפש אמיתית, כי נשמתו חופשיה ומאושרת.



**הרב דייטש: בכלל, ידוע שאצל היצר
 הרע אין 'לשיטתיה'... הוא תמיד עובד
 בהתאם למצב הנוכחי. הוא כמו עורך דין,
 כל צד שישכור את שירותיו, יקבל את
 כל הסברות שבעולם לטובתו. זה תרתי
 דסתרי וזה אותו עורך דין. איך זה יכול
 להיות? כי הוא לא מתכוון בכלל לאמת**

המהות של חג הפורים: כל
 הקורא את המגילה עומד
 נפעם מרצף 'צירופי המקרים'
 שנתפר ביד אמן - החל
 מסעודת אחשוורוש ועד
 הישועה הגדולה - במעשה
 חושב של ממש. כך, כבר
 בסעודה שבעטיה נגזרה
 על ישראל גזרת המן, בה
 עצמה כבר החלה הישועה
 כאשר אחשוורוש בשיגעון
 רגעי מצווה להביא את אשתו
 בפני המסובים, ומעשה זה
 סלל את דרכה של אסתר אל
 בית המלוכה והוביל בהמשך
 ל"ונהפוך הוא".

נמצאנו למדים מכך שגם
 בזמן של ירידה רוחנית
 מצידנו - ברגע זה הקב"ה
 דואג לנו כאב אוהב ומקדים
 רפואה למכה. ולכן, כשאסתר
 אומרת "ואני לא נקראתי
 לבוא אל המלך", והיא בעצם
 מייצגת את העם כולו ואומרת
 שמוה תקופה לא נקראנו
 לבוא אל מלכו של עולם
 ונדמה שאהבתו אלינו תמה
 והלכה לה; הלא חטאנו,
 עוונו פשענו, ואיך זה ניכנס
 לחלות את פני המלך שלא
 כדת? - הנה מרדכי הצדיק
 דוחק בה להיכנס. הוא יודע
 שאהבת הקב"ה שמורה לעם
 קרובו גם ברגעי שפל ומשבר.
 ממשיך מרדכי ואומר
 לאסתר: דעי לך, "רווח
 והצלה יעמוד ליהודים"
 בכל אופן, בשל אותה אהבה
 נצחית. ואם את המהה:

אם הכל כאן הוא חסד ואהבה, מדוע הכל חייב להיות באופן
 נסתר שכזה ולמה גילוייה של אותה אהבה דורש ממך מסירות נפש
 והקרבה - תשובתי היא ש"מי יודע (אם לעת כעת הגעת למלכות)".
 מה פירוש? "מי יודע" מתפרש בחסידות כמדרגה אלוקית
 עליונה מאוד, למעלה מכל שכל והבנה - מדרגת 'עתיק', הנעתקת
 מכל היגיון והסברה. "מי" גם בגימטרייה 50, כנגד שער הנו"ן
 שבחמישים שערי בינה - אותה מדרגה שחסרה אף למשה רבנו
 עצמו, עליה נאמר 'ותחסרהו מעט מאלוקים'. דרכיו של הקב"ה
 עמנו הן מבחינת "מי" שמעבר לשכל, ואם כן, חבל על המאמץ
 חסר התוחלת בניסיון להבינן. עלינו למסור את הנפש למען ה',
 ובכך להתחבר ולהתקשר אליו יתברך בקשר שלמעלה משכל.
 ברגעי קושי כמו עתה - אומר מרדכי לאסתר - יש לנו הזדמנות
 להתקשר בדרך הנעלה ביותר ל"מי שאמר והיה העולם".
 חג הפורים, אם כן, הוא חג של ההתקשרות של ישראל עם
 הקב"ה ושל הקב"ה עם ישראל בדרך למעלה מטעם ודעת.



להשקות את הבהמה

הרב ג'ייקובסון: הרבי סיפר פעם שנכנסו להיכלו שני תלמידים
 צעירים וביקשו לברר "מהו רבי", ולשמע התשובה שהשיב הוציאו
 כלי כתיבה ופנקס והעלו אותה על הכתב. הרבי העיר בבת-שחוק:

מנות מעוררות את תחושת האחדות. עמלק רוצה פירוד, ואילו אנחנו מתחברים. עמלק אומר "תחשוב רק על עצמך, מה פתאום להזמין מישהו לסעודה?", אבל אנחנו יושבים יחד.

אבל שיא המלחמה בעמלק מגיע ממקום אחר דווקא. הישות שלמעלה מכל ישות היא הישות של השכל - כשאדם משוכנע שהוא מבין הכל. את זה עמלק הכי אוהב.

אני זוכר בחור שחזר בתשובה לפני הרבה שנים והלך ללמוד בפוניבז', וההורים שלו רצו שילמד באוניברסיטה. הגיע סוף הזמן' בישיבה והוא נקלע למבוכה: "כשאחזור הביתה, אבא ישאל אותי מה למדתי ואיזו דיפלומה הוצאתי, מה אענה לו?". הוא היה שבור לגמרי. המזכיר בישיבה ראה את כאבו והחליט לעזור לו. אם צריך דיפלומות, נכין דיפלומות: דיפלומה ראשונה, שהוא מוסמך לשפה הארמית. דיפלומה שניה בלימודי היסטוריה של עם ישראל. דיפלומה שלישית בתלמוד. רביעית בתנ"ך. חמישית בפילוסופיה יהודית והשקפת עולם. כך הוא הגיע הביתה עם שש-שבע תעודות סיום, יותר ממה שמקבלים באוניברסיטה...

זו, אם כן, התרופה הגדולה לעמלק: לבוא לסעודת פורים - סעודה שכל המטרה שלה היא "עד דלא ידע", להגיע אל הלא-לדעת, ועוד אומרים שלא לדעת זו המעלה והתכלית - נקודת ההתקשרות העצמית עם הקב"ה שמעל השכל וההיגיון. עמלק מתבלבל לגמרי. "מה זה 'לא לדעת'? איזה תואר מקבלים מזה?...".

הבנתם? אם לא הבנתם - טוב מאוד, הלא כל העניין הוא שלא נבין...



איך מבלבלים את עמלק?

הרב דייטש: מסופר על אחד מחסידי קמאי, ר' זלמן זעמער, שהזדמן לעיר מסוימת לקראת שבת זכור, ובתפילת השבת כיבדו אותו בעלייה למפטיר. בסוף התפילה ניגש אליו אחד המתפללים ואמר לו: "רבי, את פרשת זכור שמעתי עשרות פעמים בחיי, אך מימיי לא שמעתי אדם ששונא את עמלק כמו ששמעתי בתוך קולך! מהיכן קיבלת זאת?". ר' זלמן ענה לו: "סע לליאזונה (עירו של אדמו"ר הזקן) ותלמד".

מה הייתה כוונתו? יש כמה מצוות בתורה שמדברות על אהבה - אהבת ה', אהבת ישראל; אבל עמלק זו מצווה יחידה שמצאנו שעניינה לשנוא.

לכאורה, איך אני יכול לשנוא דבר שהיה פעם, שאני לא מרגיש שום קשר אליו? ר' זלמן אמר לו שאם תיסע לליאזונה, כלומר אל דברי החסידות של אדמו"ר הזקן, ייודע לך שאמנם אותם בני העם העמלקי שיצאו להילחם בבני ישראל כבר מתו או התערבבו בין העמים, אבל "זכר עמלק" עדיין לא מת; הוא נמצא אצלנו. זכר עמלק חי וקיים. יש כאלה שאצלם הפעולה שלו גסה וגלויה יותר, ויש כאלה שאצלם הוא מופיע בדקות שבדקות, אבל אין מי שאין לו זכר עמלק.

כאמור לעיל, הנקודה של עמלק היא הישות, המחשבה וההרגשה שאני נפרד, שאני עצמאי ומנותק מהקב"ה. עמלק לא היה מוכן לסבול את העובדה שיש מישהו הגדול ממנו בגשמיות או ברוחניות, גם אם זה כלל לא נוגע אליו.

כשהרבי הרש"ב ואחיו הגדול רז"א - ר' זלמן אהרן - היו ילדים קטנים, שיחקו יחד. תוך כדי משחק חפר הרז"א בור והכניס את הרש"ב לתוכו. הרש"ב פרץ בבכי, וכששמע אביהם הרבי מהר"ש את הבכי, יצא לבדוק מה קרה. "אני מבוגר ממנו, ואילו הוא גבוה ממני, וזה לא הוגן!", הסביר הרז"א, "משום כך הכנסתי אותו לבור, וכך נהיה שווים בגובהנו!". אמר לו הרבי מהר"ש: "זלמן אהרן, כך לא מתנהגים. אם אתה רוצה להיות גבוה יותר, קח כיסא ועמוד עליו. אם תגביה את עצמך, לא תצטרך להשפיל את אחיך כדי להיות גבוה ממנו...".

זה ההבדל בין קנאה טובה לקנאה לא טובה. כשאתה מקנא באחר הגבוה ממך - מה ירגיע אותך?

אם אתה שואף לגדול כמוהו, זו קנאה טובה, "קנאת סופרים תרבה חכמה"; אך אם כל מה שאתה מחפש זה שאתה תישאר כמו

שאתה ואילו הוא יקטן לנצח - זו קנאה לא טובה. הבעיה שלך היא שאתה לא מצליח או לא מסוגל לפרגן לו.

אז איך המצוות של פורים פועלות את מחיית עמלק?

ראשית, פורים הוא חג שחוגגים יחד. אם אתה סועד לבד וחושב רק על עצמך - זה לא פורים. גם מתנות לאביונים ומשלוח

בכל פעם שבאים ואומרים לאדם שיש משהו חוץ ממנו, הוא מטיל ספקות. ואם בכל מה שיש חוץ ממני אני מטיל ספק, הווי אומר שהדבר היחיד שמציאותו קיימת בוודאי זה אני...



בין כזית מצה לסעודת פורים

הרב גופיץ: כידוע, אסתר ביקשה מחכמי ישראל "קבעוני לדורות" ו"כתבוני לדורות" - שיכניסו את המגילה לכתבי הקודש וכן שיקראו אותה בציבור, ואילו מרדכי ביקש לקבוע את ימי הפורים ליום-טוב לדורות על ידי משתה ושמחה.

לכאורה, למה אסתר דווקא ביקשה שסיפור הנס יהיה אחד מכתבי הקודש וכן שיקראו אותו בכל שנה, ואילו למרדכי דווקא היה חשוב עניין המשתה ושמחה?

הרבי מבאר את הדברים ואומר שאסתר עסקה יותר בחלק הגשמי של ההצלה, ואילו מרדכי עסק בעיקר בחלק הרוחני שלה. מרדכי עורר את העם - "עם מרדכי" - לתשובה ולהגברת הדבקות בה', ואילו אסתר הלכה לאחשוורוש, עשתה משתה אחד ועוד משתה, עד שהצליחה להפיל את המן. הפעולות שלה היו גשמיות, ולכן לאסתר היה חשוב שיכתבו ויקראו את המגילה; מרדכי, לעומת זאת, שעסק בצד הרוחני של הנס, ראה חשיבות בכך שיקבעו משתה ושמחה ויום-טוב. עד כאן נקודת דברי קדשו (ראה בהרחבה אוצר לקוטי שיחות - מועדים, פורים).



לי. כי מצות משתה ושמחה היא מלכתחילה מצוה רוחנית! כל העניין של "לבסומי בפוריא" הוא רק "כלי" שמטרתו לעורר בי את התוכן הפנימי הרוחני של פורים. לכן, בלי השמחה הנפשית הרוחנית לא קיימתי כלל את המצוה.

מכל זה עולה, כדברי הרבי, שמקרא מגילה זה עניין של מעשה בפועל - "עקימת שפתיו הווי מעשה", ולכן הוא שייך לאסתר שעסקה בעיקר בצד הגשמי של ההצלה. ואילו המשתה והשמחה - כל כולם הוא עניין פנימי ורוחני, ולכן זה קשור למרדכי שפעל להצלת עם ישראל במישור הרוחני.

לכל זה מגיעים כשלומדים קודם פורים מאמרי חסידות בענייני החג, שאזי כל הפורים מואר באור אחר לגמרי וכל ענייני היום מתקשרים עם עבודת ה'. מאמרי החסידות של פורים גדושים ברבדים עמוקים בקשר שבין יהודי לקב"ה וממלאים את הלומד בדעת אלוקית. ואכן, כדי לזכות ל"עד דלא ידע", צריכים שיהיה קודם לכן "ידע" - לדעת ולהבין היטב את הדברים, ומתוך כך לעורר את הנשמה שבנו הקשורה עם הקב"ה מעל ומעבר לדעת, "עד דלא ידע".



הרב סלבטיצקי: תלמיד צעיר אחד הושיט לרבי כוס על מנת לקבל משקה, הרבי הסתכל עליו ואמר לו: "כבר נתתי לך". התלמיד השיב לרבי, באנגלית: "נכון, אבל היה חור בקאפי"

כשלומדים את הדברים בשטחיות, עלול להיווצר רושם של סתירה פנימית. הלוא כתיבת וקריאת המגילה משתייכת לכאורה יותר לעניין רוחני ואילו משתה ושמחה נתפסים יותר כדבר גשמי! אבל הרבי אומר להפך - מגילת אסתר קשורה לצד הגשמי של הנס ואילו החלק הרוחני בנס ההצלה בא לידי ביטוי במשתה ושמחה. הייתכן? זה נראה כמו 'פורים תורה', היפך פשטות הדברים!

אלא שהתמיהה הזו קיימת רק בהסתכלות חיצונית, אבל כאשר מתבוננים בעומק הדברים ומבינים איך שני העניינים הנ"ל - כתיבת וקריאת המגילה, ומתקשרים עם אלוקות, הדברים מובנים. כתיבת וקריאת המגילה מתקשרות לאלוקות, כמו כל קיום של מצוה מעשית. יהודי נקשר עם אלוקות בשעה שהוא עושה את רצון ה', ורצונו יתברך מתגלה במצוות מעשיות. הקב"ה רוצה

שאניח תפילין, וכשאני עושה זאת אני מקיים את רצונו. כך גם בלימוד תורה - איך אני מקיים את רצון ה' שאלמד תורה? על ידי זה שבפועל, בגשמיות, אני מוציא מפי את מילות התורה. זה העניין של מצוות - קיום המעשה הגשמי בפועל. וכך גם כתיבת המגילה וקריאתה, אלו עניינים שמתבצעים באופן מעשי וגשמי.

ואיך עניין המשתה והשמחה מתקשר באלוקות?

המשתה והשמחה של פורים אינם כמו אכילת מצה בליל הסדר. בפסח המצוה היא בעצם אכילת כזית, כמו שבתפילין המצוה היא להניח אותן בפועל על היד ועל הראש. אבל בסעודת פורים העניין הוא לא עצם האכילה של כזית לחם או כזית בשר וגם לא עצם השתיה של רביעית יין, נניח, אלא כל העניין של משתה ושמחה בפורים הוא מתוך הדגשה על השמחה, והשמחה נובעת מכך ש"הימים אלה נזכרים ונעשים" - כפירוש הידוע שמתוך שהימים "נזכרים" הם חוזרים "ונעשים", אתה מרגיש שכל המאורע של המגילה לא קרה רק פעם, אלא הוא שב ומתרחש עכשיו.

כך פירש הבעש"ט את דברי המשנה "הקורא את המגילה למפרע לא יצא", שהכוונה היא למי שקורא את המגילה כמו סיפור שאירע בעבר הרחוק. אומר הבעש"ט: מי שקורא את המגילה כדבר ישן, "למפרע", מאבד את כל הנקודה של המגילה ושל פורים, וממילא "לא יצא". עליך להרגיש שעכשיו יש גזירת המן, עכשיו יש מרדכי ואסתר ועכשיו יש הצלה. וכדי להגיע להכרה הזאת ולמצב הנפשי הזה קיים כל העניין של משתה ושמחה ושל "לבסומי בפוריא עד דלא ידע", בשביל העניין הפנימי והרוחני שיש בו.

לגבי אכילת מצה מבואר בתורת החסידות שהאכילה עצמה מחזקת את האמונה בה, ולכן המצה נקראת בזהר הקדוש "מיכלא דמהימנותא" - מאכל האמונה. נמצא שגם אם אכלתי מצה בלי כוונה, עשיתי את מעשה המצווה. זה אמנם "כגוף בלא נשמה", אבל את המצווה המעשית קיימתי. בפורים, לעומת זאת, גם אם אכלתי כזית פת ושתיתי רביעית יין ונודמתי, אז אולי מבחינה הלכתית יבשה קיימתי את המצווה, אבל בפנימיות העניינים ברור לגמרי שלא רק כוונת המצווה חסרה, אלא כל מהות המצווה חסרה



לא לכעוס ולא להשתעבד

הרב סלבטיצקי: לפני שנים רבות היה בעירנו אנטוורפן בחור ירא שמים ומוכשר, שבא ממשפחה דתית אבל לא היה לו קשר לחסידות. עם הזמן הוא התחיל ללמוד חסידות וזה דיבר אליו. פעם הוא למד בחברותא מאמר חסידות על העניין ש"לית מחשבה תפיסא ביה", והבחור התעמק כל כך במאמר ופתאום נפתח לו משהו בעבודת ה'. תמיד הוא חשב שהשכל יכול להגיע לכל מקום ולפצח כל חידה, ופתאום הוא גילה שיש אזורים שלמים שהכניסה אליהם סגורה בפני השכל. מאז הוא התחיל לעבוד את הקב"ה בתמימות, באמונה פשוטה.

פעם הוא נכנס ליחידות אצל הרבי, והרבי אמר לו דברים בתוכן זה: "איך לך לכעוס כל כך על השכל. השכל אינו רע, אלא שיש לדעת איך וכמה להשתמש בו והיכן הגבולות שלו". כלומר, בהחלט צריך לדעת גם לעבוד עם השכל ולא להפסיד את כל מה שאפשר להרוויח ממנו, אבל אסור להשתעבד אליו ולהיות מוגבל בגבולות שלו.

על הנאמר "לית מחשבה תפיסא ביה כלל" - מוסבר בתניא שאין פירוש הדבר שאין אנו מבינים את ה' ודרכיו בגלל קוצר שכלנו, אלא מפני שה' יתברך הוא עניין אחר ולמעלה לגמרי מבחינת השכל.

יש עולם רעיוני שלם שנקרא "טעמי המצוות". הטעמים הללו הם נכונים, הם חלק מתורת אמת, ובכל זאת הם עדיין לא הסיבה הכי פנימית ועמוקה של המצווה. יש גם טעמים יותר עמוקים,

המציאות, הם הם שיקבעו מהי המציאות בעינינו. אם הרשת יש לה חורים במידה מסוימת, הדגים הקטנים יותר לא יהיו שם. וכך בחיינו אנו, אנחנו צריכים תמיד לבחון ולזהות באלו כלים אנחנו משתמש כדי להגדיר את המציאות.

זה לא קל. לפעמים קשה לצאת מהקופסה שלנו ולחשוב שאולי הרשת שהטלנו מעיקרה אינה מסוגלת לתפוס מציאות שלא מתאימה להגדרות שלה, אבל בלעדי זה נישאר תמיד כבולים בכלים עמהם אנחנו משתמשים להגדיר את הדברים. המשקפיים דרכם אנחנו מנסים לבחון דברים הם בעלי מסגרת ועדשות מסוימות שמביאות למסקנות מאוד מוגבלות. ובעצם, אנחנו תקועים ב"ידע" שלנו, ומכוחו אנחנו מכניסים את המציאות כולה לתוך קופסה הקיימת זה מכבר.

כל המודעות העצמית שלי, כל המחשבות על עצמי ועל העולם שסביבי, מהיכן הן מגיעות? מה"ידע" שלי. המוח שלי כבר שרוי במעין קיבעון מחשבתי - הוא כבר יודע מה הוא יכניס אל עולמי ומה לא. אבל הכלים שעמהם אני מנסה להכיר את עצמי ואת זולתי הם כלים מוגבלים, ולפעמים הם עצמם זקוקים לשיקום וריפוי משמעותיים. המודעות העצמית שלי נשלטת על ידי

ההשגות והמחשבות שלי, שלפעמים הן עצמן פצועות וזקוקות לסעד.

אם כן, שיחה סתמית ביני לבין עצמי פונה אל רובד ה"ידע" ושואלת אם הוא מסכים ומה הוא חושב על העניין שאני עסוק בו כעת. ה"ידע" הוא המושל בכיפה על כל מה שנכנס למוחי ולבי. בדיוק בשביל זה באה העבודה הרוחנית של פורים. יום אחד בשנה, נהפוך הוא: "חייב" - אתה מחויב לכך ואין אתה בן חורין להיפטר מזה; "איניש" - להיות בן אנוש; וכיצד תעשה זאת - עליך להכיר את עצמך ממקום של "לא ידע".

זוהי עבודה פנימית ועמוקה, להכיר את עצמך - לא מהמחשבות שלך על עצמך. אפשר להניח למחשבות להמשיך לנוע, אבל בהכרח ביכולתך לשאוף אוויר פסגות מתוך קומת הנשמה שלך המחוברת אל-על, מתוך ה"לא ידע". להניח לנפשך לצלול אל המקומות שה"ידע" לא יכול להגיע אליהם.

חז"ל שאלו: "הָמֵן מִן הַתּוֹרָה מִנֵּיִן?" והשיבו שמקורו רמז בפסוק "הָמֵן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבַלְתִּי אֲכַל מִמֶּנּוּ אֲכַלְתָּ" - הוא עץ הדעת, ההבנה וההשגה. גם כשהמֵן רוצה לנקום במרדכי הוא עושה עץ גבוה חמישים אמה, כנגד חמישים שערי בינה והבנה. ולכן כדי לנצח אותו, עלינו להתעלות אל למעלה מן הדעת.

יודגש שוב: להתעלם מן הדעת ולהפוך לחסר דעה חלילה - זה לא קשור כלל לפורים; לעומת זה, לצלוח את הרחב הדעת ולהמשיך ללכת אל מחוצה לו ולמעלה ממנו - זו העבודה הפנימית של פורים, ולמעשה זו תכלית כל עבודת ה' על פי החסידות. לחיים, לחיים ולברכה, א פריילעכץ פורים, ומשמחת ועבודת פורים ניקח שמחה והתקשרות איתנה לה' לתורתו ולמצותיו על כל השנה כולה. ■



הרב ג'ייקובסון: פורים הוא לא חג של שכרות והוללות ואובדן כיוון, הס מלהזכיר ביחס ליום קדוש זה; אדרבה, בפורים עלינו להיות חדים ומחודדים כתרו כמו ביום הכיפורים, ואף יותר מכך. אלא שנדי לזנות לטהרת המוחין אמיתית עלינו להשיל מעלינו כמה שכבות בהמיות

טעמים נסתרים, עד לטעמי תורה שיתגלו לעתיד לבוא, ויש כאלה שמסתמכים על זה כשיש משהו לא מובן, ואומרים: נכון שאנחנו לא מבינים, אבל לקב"ה בוודאי יש טעם נסתר לכל דבר שהוא ציווה עלינו. אבל האמת היא שזאת טעות! ה"טעם" והסיבה הכי עמוקים לתורה ומצוות הם - כך ה' רצה. כל היגיון שיהיה - הוא נברא של ה' ה' יצר את מושג ההיגיון עצמו, ולכן מגוחך לחשוב שרצונותיו נובעים מאיזשהו היגיון שמחייב אותו כביכול להחליט כך או אחרת.

מדוע ה' ציווה אותנו להניח תפילין? למה הן שחורות ומרובעות? כי כך הוא רצה! אין דבר שמגביל אותו ואין דבר שמכריח אותו ח"ו. ואם יש סיבה וטעם למה ה' רצה כך או כך, הרי ברגע הזה הקב"ה הופך למוגבל כביכול; לכן ההבנה הנכונה היא שהקב"ה הוא מעל כל זה, אלא שברצונו יתברך הוא גם הטעים את הדברים בדעתנו כך שיתיישבו בשכלנו ונוכל להזדהות עמהם, אבל אין לראות בטעמים את התמונה המהותית כולה. אנחנו אומרים בהלה: "למה - יאמרו הגויים".

רק הגויים שואלים - למה? הגוי גם מוכן לעשות אפילו כשהוא לא מבין את משמעות העשייה, אבל בתנאי שהוא יודע שיש אצל משהו בעולם הסבר המניח את הדעת... אבל אנו, עם ישראל, עושים גם בלי הסבר. בלי "למה", כי כך ה' רצה - זה ההסבר המהותי והנעלה ביותר, ואת ההתקשרות המהותית הזו בינינו לבין ה' יתברך אנו מעוררים בכוחו של יום הפורים.



להיות בן אנוש

הרב ג'ייקובסון: משל עממי מתאר אדם שרצה לעמוד על מיני הדגים שבים. מה עשה? הוא הטיל רשת למעמקי הים על מנת לצוד דגים בתוכה, והשאיר אותה במים משך זמן. לאחר ששלה אותה בירר ומנה את סוגי הדגים שמצא בה, ומסקנת מחקרו הייתה שאין דג קטן יותר מחמישים סנטימטרים... מובן שהאיש עשה עצמו ללעג, שהרי הכל יודעים ומכירים גם דגים קטנים הרבה יותר. אם כן, כיצד הגיע אל המסקנה הזו? פשוט מאוד: החורים ברשת היו כל אחד בגודל חמישים סנטימטרים... כשהוא העלה את הרשת אל החוף - כל דג הקטן ממידה זו שנכנס לרשת בעודה בים, החליק ממנה חזרה אל המים... והנמשל: ה'כלים' בהם אנו משתמשים כדי להגדיר את

ויצא בתוך ההעיר ויצעק זעקה גדולה ומרה

"אחים, המדבר השומם הוא משני הצדדים והמצרים - ה"יבסקציה" - נוגשים מאחור. מר לנו מאד, אין לנו שום דרך ושום ברירה מלהשליך את עצמנו בתוך ים של מסירות נפש..."

מאורעות פורים תרפ"ז מאחורי מסך הברזל הרוסי ותחת שלטון האימה הקומוניסטי, כאשר במהלך התוועדות סעודת פורים המחתרית קרא כ"ק אדמו"ר הריי"צ זי"ע את חסידיו למלחמה עיקשת בצוררי דת ישראל

ה

ימים ההם, ימי צר ומצוק לישראל. השלטון הסובייטי שקם זה לא מכבר פרש טלפיו ורשתותיו על מוסדות הדת במרחבי רוסיה וגלילותיה. בניצוחה של "המחלקה היהודית" של המשטרה החשאית - ה"יבסקציה" הארוה, במסגרתה פעלו גם יהודים פורקי עול כ"מהרסייך ומחריבייך" נגד אחיהם מבית ישראל - בזה אחר זה נסגרו בתי התפילה, המקוואות, תלמודי התורה והישיבות. רבנים שוחטים ומלמדים הובלו לבתי הסוהר, שם נידונו למאסרים ממושכים במקרה הטוב או רחמנא ליצלן לעמידה בפני כיתת יורים, הי"ד.

הפחד שלט בלבבות הכל - מלבד אחד. עמוד מסירות הנפש, הוא ניהו כ"ק אדמו"ר הריי"צ, הלך בדרכי אבותיו הגדולים ולא כרע ולא השתחוה בפני חורשי הרעה. רבנו שעמד על משמרת הדת באחת התקופות האפלות ביותר בהיסטוריה היהודית, שלח כמצביא מזהיר את חסידיו לפתוח עוד ועוד 'חדרים' מחתרתיים,

הקים ישיבות שנדרו מעיר לעיר מחשש למעקבים, כמו גם מקוואות טהרה שהוקמו בסתר-סתרים. כמרדכי בדורו, רבנו השקיע את כל כולו בדאגה לעתידו של עם ישראל.

בשנת תרפ"ז, מאבק האיתנים בין הצדדים הגיע לשיאו. מלאכי החבלה עקבו אחרי רבנו בכל אשר יצא ובא, והמתינו לשעת הכושר לתפסו בעלילה ולהכניסו מאחורי סורג ובריח - דבר שאכן ארע בעיצומו של חודש סיון בשנה ההיא. כאשר הגיע חג הפורים, אזרו החסידים אומץ וחרף האיסור על התכנסויות דתיות נאספו ובאו לחצרו של רבנו. שם, במהלך הסעודה, עת נכנס יין ויצא סוד, בקעו מפה קדשו דיבורים לוהטים בעניין חובתם של ישראל בשמירה על חינוכם הטהור של ילדיהם, ועל האיסור הגמור להיענות לכפיית השלטונות לשילוח הילדים לבתי הספר הממשלתיים והכפריים - גם במחיר של מסירות נפש. את הדברים התקפים אמר בנוכחותם של שלוחי הרשע שהגיעו אף הם למעון קדשו לרחרח ולבלוש אחר הנעשה, אך הוא לא חת ולא נרתע מפניהם.

לפנינו קטעים מאגרתו של רבנו, הנושאת את התאריך ט"ו חשוון

תרפ"ח (אגרות קודש ח"א) - לאחר שגורש מרוסיה כתוצאה ממאסרו הנזכר ובחסדי ה' נגאל מידי הזדים - ובה הוא מעלה מזיכרונותיו מאשר ארע ביום פורים אשתקד.

על פורים באו הרבה אורחים, ובעת הסעודה ת"ל חזרתי דא"ח [=דברי אלוקים חיים, כינוי למאמר חסידות], ואחרי כן כמנהג העולם שתייתי מעט, ואפשר יותר מהרגיל... וכנהוג מתחילים לדבר בעניני חזיון הדת, עד שהתגלגלו הדברים בהנוגע ללימוד עם נערים קטנים, וביני לביני הבקבוק מתרוקן וכיסי רויח, ואנ"ש והתמימים [=תלמידי רשת הישיבות 'תומכי תמימים'] יחיו מנגנים בהתעוררות גדולה ובמרירות עצומה.

בה בשעה, המחזה היה מלהיב במאד, בזכרונות ימי קדם, בהיותנו בירושלים דחסידות היא ליובאוויטש, והמקדש מעט עמד על תילו, וכהנא רבא קדש הקדשים [=הוא אביו, כ"ק אדמו"ר הרשב"ב זי"ע] מכהן פאר, מאות חסידים ואנשי מעשה

סובכים חונים עליו, ומאות תלמידים יושבים או עומדים על הקורות בזאל הגדול וכולם יוקדים כיקוד אש, והמחשבה מרקדת ורצה מענין לענין...

כל השעה ההיא ישבתי וידי על פני והדמעות התגלגלו בפרץ רב, כמובן אשר אלו שהיו באותו מעמד, הנה התלהבו מזה עוד יותר, והגביהו קולם בשיר וזמרה מאותם הניגונים אשר הם בעצמם (בלי שום זכרונות) מעוררים את הלב, ובפרט בעת שהכל עולה בזכרון, וקל וחומר בן קל וחומר בעת שהלב היא פתוחה ובהתרגשות בלתי מוגבלת.

יהודים אנחנו, נמסור נפשנו

כל אלה יחדיו פעלו עלי רושם עז, ולפתע פתאום כאלו ירדתי מענני מרום, או עליתי מתהום רבה, עמדתי ממקומי (כן סיפרו לי [=לאחר מעשה]) כולי נלהב ורועד ואפתחה פי, בדברים כאלה.

אחים, יהודים בכלל ואנ"ש והתמימים בפרט, כולנו היהודים הנמצאים ברוסיה, עומדים באותו מצב בו עמדו אבות אבותינו כשיצאו ממצרים, המדבר משני הצדדים, הים מלפנים ופרעה וחילו מאחור...

אחים יהודים! המדבר השומם הוא משני הצדדים והמצרים - ה"יבסקציה" - נוגשים מאחור, מר לנו מאד, אין לנו שום דרך ושום בריחה, מלהשליך את עצמנו בתוך ים של מסירות נפש, בים של בטחון. כל יהודי הנמצא ברוסיה מבלי הבדל עדה, גיל ומעמד, בעלי בתים ואינטליגנטים, צריכים לזכור את תקופת האינקוויזיציה בה נשרפו ונשחטו עבור תורה ועבור מצוות, כל יהודי צריך לומר רק זאת שהוא יהודי ושיראה זאת בפעילות של השתתפות ביסוד "חדר".

כל יהודי שיזכור רגע זה, יהודים כואו ונשליך את עצמנו בתוך אש המסירות נפש. כל אחד שיזכור



שלוקחים ממנו את ילדיו, רוצים לעשות מכולנו עיריים ר"ל, מחויבים אנו כולנו מבלי הבדל אם רבנים, שוחטים, מלמדים, בעלי בתים, סוחרים, רוכלים, משפטנים, רופאים, אנשים ונשים, כולם יחד צריכים לדעת שיהודים אנחנו והולכים אנו למסור את נפשנו כפועל ממש, להישרף חלילה עבור התורה והמצוות, ולזכות - לבנים ולבני בנים.

יהודים! הסבירו אחד לשני את המצב האיום למה שהובילנו השקצים היבסקציה ימח שמה, זכרו מי הוא שונאכם, כל אחד מכם שיעורר הרגשתו האלקית הנמצאת בו וילחם עם השונא המר, עוכרי ישראל ביבסקציה ימח שמה, יהודים סבלו רבות, ובכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם, רוצים ח"ו לשמור יהודים, זכרו והצילו עצמכם כשעוד יכולים להציל, הקימו חדרים, לכו לבתי הכנסת ולימדו בהם בכל יום, החזיקו בדרך ישראל סבא ויתן לכם ה' בנים ובני בנים כו' וכו'.

גוף בוער ונשמה פורחת

נאמן בית רבנו, החסיד רבי אליהו חיים אלטהויז הי"ד שנכח בהתוועדות המדוברת והיה עד לדברים, העלה לימים עלי גיליון בעטו עט סופרים את זיכרונותיו ותחושותיו מהמעמד המסעיר (לקוטי דיבורים ח"ה), כולל הדברים בהם רמז רבנו על הסכנה האיומה המרחפת מעל ראשו שלו בשל פעולתו בקודש:

את אשר שמענו וראינו בעת סעודת פורים הזאת - לא שמענו ולא ראינו לא אנחנו בכל ימי חיינו, ולא אבותינו ואבות אבותינו, דיבורים ודברים נוראים, מאד מבהילים ומפחידים את רואם ושומעם... ויהי בחצי הלילה ויעמוד על רגליו באמצע הסעודה... ויקרא אותי בשמי ליקרב אליו, וחיש מהר נגשתי לשמוע וידבר אלי כדברים האלה אות באות ממש:

אֱלֹהֵי חַיִּים, אֱלֹהֵי חַיִּים - שתי פעמים הדגיש את שמי בקול רם - פאר א יאהרן האב איך איך גיהייסען שרייבען, האט איהר ניט געפאלגט! במילא האט איהר א גאנץ יאהר צרות, איצט הייס איך אייך שרייבן אין אלע שטענדט און שטעדטלאך בזה הלשון:

מיר האבן געהאט א רעבין האט ער אונדז גילאזט א זוהן, וואס דאס איז פאר א פרי? ווייסן מיר נישט, (בינתיים היה מאמר המוסגר אשר קשה להעלות עלי גליון) האט ער גיהייסן שרייבן פון זיין נאמען אז ווער עס האט א זוהן און וועט איהם אפגעבן לערנען אין א סאוועטסקע יעווסעקציע שקאלא וועט ער ניט מוצא שנתו זיין, חו"ח, וועט איהר שרייבען? גידינקטזשע וואס איך זאג אייך...

[אשתקד הוריתי לכם לכתוב, ולא ציינתם! במילא סובלים אתם כל השנה צרות. כעת אני מצווה אתכם לכתוב לכל הערים ועיירות בזה הלשון: היה לנו רבי והוא השאיר לנו בן [הכוונה לאביו זי"ע] ולרבנו עצמן], איזה פרי הוא? אין אנו יודעים, (בינתיים היה מאמר המוסגר אשר קשה להעלות עלי

תוכן דבריו הקדושים
כל הלילה היה כמעט
בסגנון אחד ובענין אחד,
והוא להזהיר הגדולים על
הקטנים לשמור את נפשם
של הקטנים מהחדרים
המסוכנים של אחינו שונאינו
ה"יעווסעקציה" ולהתרחק
מהם עד מסירות נפש

גליון) והוא ציווה לכתוב בשמו שמי שיש לו בן וימסור אותו ללמוד בבתי הספר של הסובייטים-היבסקים, לא יוציא את שנתו, חו"ח. האם תכתבו? זכרו את אשר אני אומר לכם]. והכפיל הדברים האלה עוד הפעם ועוד הפעם בלשון זה ממש, וכמה פעמים הכה בחזקה באגרופו על לבו, וממש נפשו יצאה בדברו.

ואחר כך קרא אותי עוד הפעם ויאמר בפנים צוהבות ושוחקות בזה הלשון ממש...: "אז איהר וועט זעהען אז דער גוף ברענט (ח"ו וח"ח) זאלט איהר קיין רחמנות ניט האבן, היט דיא קאף" [=כשתראו שהגוף בוער, חלילה, אל תרחמו, שמרו על הראש]...

הדברים הנוראים והאימים האלה נאמרו ונשנו כמה פעמים ברעש גדול ובהתלהבות גדולה כלפיד אש ובעמידה על רגליו, ובאותה שעה פחד גדול ונורא נפל על כל הנאספים עד אשר לא מצאנו לפנינו מקום לעמוד וממש אבדנו מקוצר רוח, עד אשר ידינו הישיש הרב מאיר שמחה חן ש' מנעויל לא התאפק ולא היה מעצור לרוחו עוד וירבה עוז בנפשו לאמור כדברים האלה: "רבי מיר קענען ניט, מיר ווילן ניט הערן אזעלכע ווערטער, מיר דארפן א רבי'ן דא למטה ממש" [=רבי, אין אנו יכולים, אין אנו רוצים לשמוע דברים כאלה, צריכים אנו רבי כאן למטה ממש], והסכמנו כולנו אנ"ש בתודה על דבריו, וכעין הודעה ומחאה יחדיו צעקנו כולנו "יע, יע, גירעכט מאיר שמחה, מיר האלטן אלע אזוי" [=נכון, נכון, צודק מאיר שמחה, כולנו סוברים כך]...

מהם עד מסירות נפש ממש. וכמו למשל פנה לאחד מאנ"ש מנעויל וזלמן שמו ואמר לו... "זלמן אז מען וועט מאכען א קליעטקא פון טרוקענע בעראזאוויא האלץ, און מ'וועט דאס אנצינדען און מ'וועט דיר זאגען קלייב זיך אויס, אדער גיב אוועק דייע קינער אין זייערע שקאלע, אדער ווארף זיך אריין אין פייער, זאג איך דיר זלמן, זאלסט זיך אריין ווארפען אין פייער לאז זיך פאר ברענען חלילה און ניט אפגעבען דיין קינד צוא זיי אין שקאלא" [זלמן, כשיעשו מדורה מעצים יבשים ויאמרו לך בחר לך אחת מהשתים - או שתמסור את ילדיך לבתי הספר שלהם או השלך עצמך אל תוך האש, אומר אני לך זלמן - עליך להשליך עצמך אל תוך האש להישרף חלילה ובלבד שלא למסור את ילדיך לבתי הספר שלהם...].

**כל אלה יחדיו פעלו עלי
רושם עז, ולפתע פתאום
כאלו ירדתי מענני מרום,
או עליתי מתהום רבה,
עמדתי ממקומי כולי
נלהב ורועד, ואפתחה פי
בדברים כאלה**

ובסגנון כזה היה דיבורו כל הלילה ההוא עד התעלפותו, אנחנו כולנו חכינו עד אשר ישוב ויבוא אלינו לברך ברכת המזון, ורק אחרי שתי שעות שבה רוחו אליו ויבוא החדרה וישב על

מקומו ולא דיבר עוד חצי דבר מעין הנ"ל.

מפני מה אתה בוכה?

לסיום פרק נורא הוד זה, הנה שורות מיומנו של רבנו בעת ההיא (לקוטי דיבורים ח"ה) בהן הוא מתאר חזיון לילה, במהלכו נגלה לו אביו, כ"ק אדמו"ר הרש"ב ז"ע, וחיוקו בדברי עידוד ונוחם במאבקו לבל תכבה גחלת היהדות.

... ואישן ואראה את הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק במחזה כאלו הוא יושב בחדרו אצל השלחן אשר בין שני החלונות ככותל המערבי, בבגדי יום טוב, המנורה באמצע החדר, דולקת עם עיטור נרות ועל השלחן עומדים שני נרות וספר פרי עץ חיים פתוח, וכשנכנסתי הניח את המטפחת האדומה של משי על הספר הפתוח - שער הפורים פרק ו' סוד מרדכי ואסתר להרח"ו ז"ל - ויואיל לאמר לפני קדשו רצינים מאד: "מפני מה אתה בוכה הלא משנכנס אדר מריבים בשמחה, ואם עבודתך תכבד עליך ביותר תזכור את הזהרתי לך למסור נפשך על הרבצת תורה ביראת שמים ועל החזקת היהדות בפועל ולא רק בכח". ואיקץ, ואביט על השעון והנה שעה ה'ג' ואישן שנית ושנתי ערבה לי ואנפש היטב.

כשתצטרך לבחור...

אימה ופחד נפלה עלינו כולנו כי לא כל מוחא סביל, וכשל כוח הסבל, ולא היה מעצור לרוחנו לשמוע עוד דברים חדים ובווערים כאלה.

הפחד אשר פחדנו היה בכפליים, ראשית יען אשר ניבא לנו עתידות מבהילות ומפחידות את לבב שומען, וממש פרוחה נשמת כל אחד ואחד על כל דיבור ודיבור שלו, ובכדי שלא יוסיף עוד להינבא כדברים האלה מוכרחים היינו נגד הדרך ארץ ליכנס בדבריו באמצע הדיבור להפסיק;

והשנית כי ידענו ובעינינו ראינו את המשולחים אשר נשלחו מהיעווסעקציא לשמוע את אשר ידבר לפנינו בהפורים הזה, והם עמדו כל העת בקצה האחרון של השלחן, מול פניו ממש ושמעו את כל הגה אשר יוצא מפיו הק' ולא נעלם היה מאתנו הסכנה הגדולה החופף עליו ר"ל מהרשעים האלה, כי הוא שליט"א בידעו אשר בכל היותו בל"ג [=בלניגנרד - פטרבורג של ימינו - העיר בה התגורר ופעל ובה נערכה ההתוועדות] לא עברה גם יומא דפגרא אחת אשר לא ישלחו הרשעים האלה בעולתה ידיהם להעמיד בכיתו הפתוחה והרחבה תמיד, מרגלים לידע מהנעשה בהיכלו ומה ידבר אתנו אנ"ש, והיה נזהר מאד כפעם כפעם בדברים, להזכיר את שם הרשעים והחטאים האלה.

אפס בלילה הזה נשתנה טעמו, ומבלי התחשב כלל וכלל עמהם אשר עמדו נגד פניו ממש, קלל אותם בפניהם קללה נמרצת הרבה פעמים ובכל פעם אשר הזכיר את שםם הוסיף ואמר בזה הלשון "די יעווסעקציא ימח שמם, איך ווייס אז זיי זענען דא, איך האב פאר זיי קיין מורא ניט" [=היבסקציה ימח שמם, יודע אני שהם נמצאים כאן, אין אני ירא מהם כלל] ובכל פעם ופעם אשר הזכיר את שם היעווסעקציא, אנחנו היודעים ומכירים אותם הבטנו על פניהם וראינו אותם מתביישים אזיל חיורא ואתי סומקא, ונתמלא כעס ורציחה באותה שעה, ונגלה היה לפנינו הרכות מחשבות אשר בלבבם אז, ואת אשר צופיה לנו מזה תוצאות לא טובות...

תוכן דבריו הקדושים כל הלילה היה כמעט בסגנון אחד ובענין אחד, והוא להזהיר הגדולים על הקטנים לשמור את נפשם של הקטנים מהחדרים המסוכנים של אחינו שונאינו היעווסעקציא ולהתרחק



**ספירת המלכות והנשמה הן
בצימאון תמידי**

המחזיר אבידה לכותי עליו הכתוב אומר
למען ספות הרוה את הצמאה (ע, פ)

רוה – עזדי כוכזים שזעעים ואין למאין ליוארס. למארס – זו כנסת ישראל שנמאה ותאינה ליראת יורנה ולקיים מנאמיו (רש"י)
והנה ידוע דכנסת ישראל למעלה הוא ספירת המלכות, והענין הוא דהנה בחינת מלכות היא מקור המהווה ומחיה עולמות, וכמו שכתוב מלכותך מלכות כל עולמים, דכל עולמים שרש התהוותם מבחינת מלכות, וכתיב ואתה מחיה את כלם, ואתה הן האותיות מא' עד ת', והן אותיות הדבור דבחינת מלכות שמהם נמשך חיות העולמות.

וידוע דבחינה זו שהוא מקור המהווה ומחיה עולמות, הוא רק הארה לבד שבאין ערוך לגבי עצמות, דהרי מעצמות אור אין סוף לא היה אפשר להיות התהוות העולמות ונבראים בעלי גבול, לפי שגבול ובלתי בעל גבול הם באין ערוך כלל, כי אם רק מהארה לבד נעשו ונתהוו העולמות, וזהו מה שבחינת מלכות הוא בחינת שם, מלך שמו נקרא עליהם, דהשם הוא רק הארה בלבד, וכמו שם האדם שאינו עצמות האדם, וכמו כן בחינת החיות של העולמות הוא רק בחינת שם והארה לבד.

והנה להיות שהמקור להתהוות העולמות הוא רק הארה לבד ומתחלה היתה הארה הזאת כלולה במקורה, שזהו מה דאיתא בפרקי דרבי אליעזר עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד, שזהו בחינת השם וההארה כמו שהיא כלולה בעצמות אור אין סוף קודם שנברא העולם, ולאחר שנברא העולם הוא שנפרש ונבדל הארה להחיות העולמות, ולכן הארה הלזו היא תמיד בבחינת רצוא, להיות כי חפצה ותשוקתה ליכלל באור אין סוף מקורה ושרשה.

וכטבע כל דבר להיות רוצה ליכלל בשרשו, וכמו טבע האש לעלות למעלה לשרשו האש היסודי האש בלתי שמן ופתילה או שארי דברים המחזיקים את האש אי אפשר להחזיק כלל את האש, ואף גם שמחזיקים אותו על ידי שמן ופתילה הנה הוא תמיד בעליות וירידות, וכמו כן הוא בהארה שמחיה את העולמות לפי שהיא הארה בלבד, לכן היא תמיד בבחינת רצוא, ולכן נקראת צמאה שהיא צמאה תמיד לעלות למעלה.

ועוד יש טעם לסכת הצמאון דבחינת מלכות מצד הירידה שירדה להיות מקור לנבראים שלמטה, משום זה נעשה בה תוקף הרצוא והצמאון לעלות מירידתה.

הריחוק של הנשמות משרשן

וכן הוא גם בנשמות, שעל ידי התלבשותם בגוף ונפש הבהמית, שירדה הנשמה ממדרגתה מכמו שהיתה קודם התלבשותה בגוף, שהיתה בבחינת תכלית הרוחניות ולא

היתה שייכת לישות וגשמיות כלל וכלל, ומכל שכן שלא היתה עלולה ח"ו לירד ולהתגאל להיות היפך מאלקות חס ושלוש, ובירידתה בגוף הרי גם כשעוברת עבודתה כנ"ל ופועלת הכנעת החומר וביטול היש מכל מקום הרי היא שייכה לישות וגשמיות, שהרי היא בבחינת התלבשות ממש בנפש הבהמית.

וכמו שפועלת פעולות גשמיות להשכיל בענינים גשמיים, והשכלה והשגה גשמיות, שכל זה לא היה בה קודם התלבשותה בגוף שהיה השכלתה והשגתה בתכלית הרוחניות והדקות, ובירידתה בגוף הרי השגתה היא בהגשמה, ומשגת ענינים ושכלים גשמיים, וכל זה הוא מצד ההתלבשות בנפש הטבעי הבהמי, כמו כן מצד זה בכללותה נעשה לה שייכות לישות וגשמיות, אשר מקודם לא היתה לה שייכות לזה כלל, עד שיכול להיות חס ושלוש ירידה ממש להתגאל חס ושלוש.

ומשום זה נעשה תוקף הצמאון בהנשמה לעלות מירידתה ולהכלל למעלה.

זמניות התאוות

ורוה נקרא מה שרוצה למלאות תאוותו הגשמית ואין לו רצון וצמאון לאלקות, כי אם עיקר חפצו וחשקו הוא בתענוגים גשמיים ובהם מרוה צמאונו, וגם יכול לרוות צמאונו בזה לפי שהן מזומנים לפניו, וכיכולתו לרוות צמאונו בזה שמזומנים לפניו, ועל דרך שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קנ"ה, ב) לית עתיר מחזירא, לפי שמאכלו פסולת, ולכן מאכלו מוכן ומזומן לפניו תמיד ובנקל להשיג מבוקשו ותאוותו, וכמו כן הוא בתענוגים הגשמיים ודידוע שהן פסולת התענוגים העליונים ובנקל להשיגם ומרווה צמאונה ועל כן נקרא רוה. (על פי קונטרס ומעין, מאמר ה' ואילך)

**כבודה של כנסת ישראל תלוי
בכיבוד האשה**

האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר
מגופו (ע, פ)

בנוגע לאשה, צריך תמיד לזכור שכללות כנסת ישראל וכל יהודי פרט, נקרא "אשה" של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. וכשמבקשים מהשם יתברך שהוא ברוך הוא יתנהג עם כנסת ישראל שקורא לה "רעייתי", למלאות את משאלות לבבם לטובה – הרי ידוע שאתערותא דלעילא באה על ידי אתערותא דלתתא, ולכן צריך גם להתנהג כך עם האשה שלו, כמבואר בגמרא שמכבדה יותר מגופו.

ובמיוחד בעומדנו בסוף הגלות וקרוב לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן, שאז יהיה "נקבה תסובב גבר", היינו שהאשה תתעלה לדרגה גבוהה יותר מהאיש, הרי זה כשלעצמו נותן הרגשה של כבוד וזהירות כלפי האשה, להסתכל עליה כעל בת אברהם יצחק ויעקב, ואפילו אם יש לה חסרון מסוים, הרי

פעמים רבות חסרון זה הוא מהנהגת הבעל, שהיא נהיית אשת ליסטים, אבל היא יכולה להיות גם אשת חבר כחבר. (על פי אגרות קודש ח"ו ע' רא)

**הפגם של בועל ארמית הוא
למעלה מהתורה**

נהפך זמרי והרנו לפנחס אין נהרג עליו שהרי
רודה הוא (פ, א)

פירוש, אע"פ שזרשות הוא עשה וגם שואל מנאמיו דזכר, אין האחר נהרג עליו, מלאך שאין עשה זרשות ז"ל, דאם צא לימלך אין מורין לו.. והצא להרגן השכם להרגו, צכל שאינו מחוייב מיתת בית דין דזכר (ר"ן)

אמנם הרמב"ן (בתורת האדם הובא בבית יוסף אה"ע סימן טז, ועד"ז בהשגות לספר המצות שורש ג) חולק על דעת הר"ן וכתב ש"ישראל הבא על הגויה.. הוא מחייבי מיתה .. הוא בכלל ג' עבירות". ויש לכאור דעת הרמב"ן:

חומרת חטא ביאות אסורות

החטא של ביאות אסורות הוא חמור משאר עבירות, היות וה"ביאה" נוגעת בכללות מציאות האדם ושורשה הוא מהנפש עצמה כפי שהיא למעלה מהכחות הגלויים (ולכן אפשר להוליד בן שיש לו כל כחות הנפש, עד כדי כך שיכול להיות "יפה כח הבן מכח האב", משום ששורש ההולדה הוא מעצם הנפש כפי שהיא למעלה מהכחות הגלויים - ובעצם נפשו הרי האב הוא שלם בכל כחותיו), ונמצא שעל ידי ביאה אסורה רח"ל מביאים ענין עצמי אל הקליפה (דלא כבשאר עבירות בהם החוטא אינו מכניס בקליפה אלא רק את אותם כחות הנפש האלוקית השייכים לאותה פעולה פרטית).

חומרת חטא הבעל ארמית

והחטא של בועל ארמית הוא יותר חמור משאר ביאות אסורות, כלשון הרמב"ם (פ"ב מהל' איסורי ביאה ה'): "יש בו הפסד שאין בכל העריות כמותו". משום שבכל חטא, אפילו של עריות, אין עוברים את ה"גבולות" שהעמיד הקב"ה בין ישראל לעמים, שהרי העובר על איסור עריות נשאר יהודי, כמאמר "ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא", והרי הוא מחוייב בכל המצות, וכידוע מה שכתב הרמב"ם (אגרת השמד ב"והמין הרביעי"). אגרת תימן (ד"ה ויש עלינו לשמוח) שגם ירבעם בן נבט ירעו ממנו על ביטול עירובי תבשילין והדומה לו;

אלא גם הוולד שנוולד באיסור - בכלל ישראל נחשב אע"פ שהוא ממזר" והוא מחוייב בכל המצות (עד כדי כך שאם ילמד תורה ויהיה תלמיד חכם, הוא יהיה "קודם לכהן גדול עם הארץ");

מה שאין כן הבעל ארמית, היות ו"הבן מן הכותית אינו בנו", הרי הוא עובר את הגבולות שבין ישראל לעמים, ולוקח את כח ההולדה, בה נמצאת עצם הנפש, ובה הרי הוא מוליד גוי!

ויתירה מזו:

מבואר בגמרא ש"שלשה שותפין באדם, אב ואם כו' והקב"ה נותן בו נשמה". וידוע שגם בנוגע לחלק האב ואם, אין זה ענין של "טבע" אלא שעומד בזה בגלוי כח האין סוף, והראיה לזה היא מכך שישנם אנשים בריאים ושלמים ובכל זאת אינם מולידים, והיינו משום שההולדה היא מכח האין סוף ב"ה.

ונמצא שהבעל ארמית, לוקח את כח ההולדה של ישראל שבו עומד כח הא"ס בגילוי ומשתמש בו להיפך – ל"כי יסיר את בנך מאחרי – מסיר אותו מלהיות אחרי ה'"! (ולכן נאמר בפנחס "תחת אשר קנא לאלוקיו", היינו לכח האלוקי שנלקח למקום ההיפך).

אלא שאינו מובן: היות וההבדלה "בין ישראל לעמים" היא מה"גבולות" שבטבע הבריאה – כיצד זה יכול יהודי לעבור גבול זה?

כח הבחירה של ישראל

ליהודי יש כח הבחירה מכח היותו דומה כביכול לקב"ה, כדכתיב "הן האדם היה כאחד ממנו", ש"אין מי שיעכב על ידו", והיות שהקב"ה אינו מוגדר ח"ו בחוקי הטבע, ואינו מוגדר אפילו בהבדלה שבין ישראל לעמים, ומצד זה שכח הבחירה שנלקח "מבחינה גבוהה מאד" הגיע ליהודי, בכחו להשתמש בזה בשביל לבחור בהיפך ח"ו ולעבור את הגבול הנ"ל.

ועל פי זה יבואר מדוע חיוב מיתה של בעל ארמית לא נמסר לבית דין אלא רק לקנאים:

הבחירה שניתנה לישראל מצד התורה, אינה אלא לבחור "את החיים ואת הטוב", או "את המות ואת הרע" אבל לא – להפוך את הרע לטוב או טוב לרע.

ולכן התשובה היא למעלה מהתורה, כי מצד תורה אין הזדונות יכולים להפוך לטוב ואין זה אלא בכחם של ישראל שקדמו לתורה. וכך גם בנוגע להפיכת הטוב לרע שעל ידי חטא דבועל ארמית: בבחירה שישנה אצל ישראל מתבטא שרש הנשמות כפי שהן מושרשות בעצמות – למעלה מהתורה, דמצד "מי יאמר לך מה תפעל", בכחו של יהודי לקחת כביכול את כח הא"ס ו"להסיר מאחרי ה'".

וזהו הטעם הפנימי לכך שהבעל ארמית, למרות שהוא מחוייב מיתה, בכל זאת עונשו לא נמסר לבית דין. דהנה העונש הוא לפי אופן הפגם, והיות ופגם זה אינו שייך מצד גדרי התורה, אלא רק מכח הבחירה של היהודי כנ"ל, לכן העונש נמסר רק לקנאים, אלו הם

המוסרים נפשם על קנאת ה', גם על כזה ענין שמצד התורה "אין מורין לו". (על פי לקוטי שיחות חלק ח ע' 150 ואילך)

עבודת ה' הפלאית של פינחס

ששה נסים נעשו לו לפנחס (ג, פב)

והנה בגמרא ברכות (נו, ב) אמרו "הרואה פינחס בחלום פלא נעשה לו", ופירש"י שם "כמו שנעשה לפינחס כדאמרינן בסנהדרין", ולכאורה הרי כאן איתא שנעשו לו כמה נסים ולא רק פלא אחד? ויש לומר:

ההבדל בין "פלא" ל"נס" הוא כלשון הכתוב "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", שהכוונה בזה היא, שבגאולה העתידה לבא יהיו נסים גדולים, שאפילו בערך לנסים שאירעו לאבותינו ביציאת מצרים, יהיו בגדר "נפלאות".

וזהו גם כוונת רש"י במ"ש "כמו שנעשה לפינחס כדאמרינן בסנהדרין", שמהגמרא כאן מוכח, שעיקר החידוש אצל פינחס, אינו כמות הנסים שנעשו לו, אלא זה ש"פלא נעשה לו", היינו לא רק נסים רבים בכמות, אלא איכות בלתי טבעית – הנהגה באופן של "מופלא". שהרי ששת הנסים שנמנו בגמרא כאן, היו כולם באותו ענין, היינו שבכל פרט ופרט שבמעשה שלו עשה הקב"ה נס, ובה נראה בעליל שכל הנהגת הקב"ה עם פינחס היתה באופן בלתי רגיל לגמרי, מלכתחילה הנהגה של "פלא", וריבוי הנסים אינו עיקר החידוש כלל כי אם שכל הנהגה עם פינחס היתה בדרך "פלא", היינו הנהגה שמוברלת לגמרי מהנהגת הטבע, עד שאינו בגדר הטבע.

והנהגה מהגמרא ופרש"י בברכות מובן, שענין ה"פלא" הוא ענינו העיקרי של פינחס. כי אם רק באופן חד פעמי נעשה לפינחס פלא, אין זו סיבה שהרואה פינחס בחלום יעשה לו פלא. וזה שענינו העיקרי הוא פלא, הוא משום שהנהגתו ועבודתו היתה באופן של "פלא".

ביאור הענין:

ענינו של "נס" בעבודת האדם הוא – מסירת נפש, כמו שנס כפשוטו מורה על גדלות הקב"ה, שאין דבר המונע מילוי רצונו ית', כך הוא ענין עבודה מתוך מסירת נפש, שזה מורה על תוקף רצונו של האדם לעשות רצונו ית', באופן שאין דבר שיכול למנוע אותו מלקיים רצונו ית', ומוסר נפשו ע"ו.

ובזה גופא יש שני אופנים הנ"ל – "נס" ו"פלא":

יש אדם שעיקר עבודתו היא על פי טעם ודעת, בלימוד התורה, קיום המצוות, וכיו"ב, אלא שאם נצרך באיזה פרט יוצא מהרגיל, מסירת נפש, הרי הוא מתייגע ומעורר בעצמו הנהגה חדשה, תוקף גדול עד כדי מסירת נפש. אבל יש אדם שהוא איש מסירת נפש,

שהוא מסור ונתון לגמרי לרצונו ית' ואין לו רצון בפני עצמו כלל, ענינו הוא מסירת נפש להקב"ה, ואזי בדרך ממילא יש לו מסירת נפש בכל ענין ופרט הקשור לעבודתו ית' כנ"ל בענין של "פלא", שזהו מצב של הנהגה נסית באופן שהנהגה זו היא ההנהגה הרגילה (הטבעית) שלו.

וזהו דרגתו של פינחס, שסיכן עצמו בענין שאין בזה חיוב (ואדרבה, אם היה שואל – אין מורין כן), כי מסירת נפשו של פינחס היתה למעלה מחשבון ומדידה, משום שהיה איש מסירת נפש בעצם, וכיון שהיה ענין של קידוש השם – קינא קנאת ה' צבאות.

ומדה כנגד מדה – שפלא נעשה לו. (על פי לקוטי שיחות חלק ג ע' 164 ואילך)

קבלת עומק כוונת הרב

משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל (ג, פב)

הענין הוא כמו שמצינו בד' מדות בתלמידים ואחד מהם הוא משפך שמכניס בו ומוציא בו, והיינו שאינו קולט היטב את השפע אשר נמשך לו מאת רבו, ואינו עומד על תוכן ואמיתות הדברים, אבל רבי אליעזר בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טפה – היינו שהיה כלי לקבל ההשפעה מאת רבו.

וזהו גם כן תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן, היינו מפני שלא שמשו כל צרכן שלא היו כלי קיבול לקבל השפע מאת רבן בתוכן ועמקות הדברים, לכן רבו מחלוקת בישראל, כי זה קיבל כך לפי השגתו וזה קיבל כך באופן אחר, אבל אם היו משמשין כל צרכן היו עומדים על תוכן ועמקות כוונת רבן ולא היה מחלוקת כל כך.

(על פי תורת שמואל תרל"א ח"א ע' רלו)

עונה - העדר הרגשת עצמו

איזהו בן העולם הבא? ענוותן ושפל ברך, שייף עייל שייף ונפיק, וגרים באורייתא

תדירא, ולא מהויק טיבותא לנפשיה (ג, פב)

פירוש ענוה אינו ענין פחיתות ערכו מצד שמכיר בעצמו שאינו הולך בדרך טוב, אלא פירוש ענוה הוא העדר הרגשת עצמותו, שאינו מרגיש את עצמו כלל באיזה מעלה ומדה, וגם אם יעשה כל הטוב והישר במסירות נפש על תורה ומצוות, לא ירגיש בעצמו שעושה דבר מה בכל אשר הוא עושה בתורה ותפלה, וכאילו לא עשה כלום בעיניו.

וזהו דלא מחזיק טיבותא לנפשיה כלל, דהיינו שאינו מרגיש שהוא עושה דבר, ונדמה בעיניו שלא עשה כלום.

(על פי מאמרי אדמו"ר האמצעי ני"ך ע' כח)



יצחק הורוויץ

מארבע כנפורת הארץ סיפורים של אור מבתי חב"ד ברחבי העולם

ברומא התנהג כיהודי

הרב מנחם מענדל לאזאר • רומא, איטליה



קהילת יהודי רומא היא מהקהילות היהודיות העתיקות בעולם, תחילתה בימי חורבן בית שני ואף קודם לכן. יהודים רבים הגיעו לעיר כשבויים במסע הניצחון של טיטוס שהחריב את בית המקדש. הם שוכנו ברובע מיוחד על גדות נהר האיבר, שם שוכן מוקד הקהילה היהודית עד ימינו אלה.

במרכז רומא מתנוסס שער הניצחון שהוקם על מנת להתפאר בו בניצחונה של האימפריה על העם היהודי וחורבן בית המקדש, ועליו חקוק מצעד הניצחון של שבויי יהודה וכלי המקדש. מול השער עומד הקולוסיאום שאת בנייתו השלים טיטוס ואשר שימש למשחקי הגויים, אליהם נשלחו השבויים בגולה להילחם נגד חיות טרף באין מאומה בידם.

בשל הרקע המיוחד של הקהילה, ליהודי רומא נוסח תפילה מיוחד הקדום לנוסחאות אשכנז וספרד - זהו "נוסח רומא", והוא העתיק ביותר מבין הנוסחים המוכרים כיום. נוסח זה הוא המקובל בתפילות בבית הכנסת הגדול ברומא ובעוד בתי כנסיות בעיר. מקורו בנוסחי תפילה קדומים בבבל, וכן בנוסחאות ארץ ישראליות קדומות.

שנים רבות ידעו יהודי רומא עליות ומורדות, אך במהלך השואה, עם חקיקת חוקי הגזע באיטליה, חלה הרעה משמעותית במצבם של יהודי המדינה. הם הוגלו למחנות ההשמדה ורבים מהם לא חזרו, הי"ד. שנים ספורות לאחר מכן השתכנו בעיר יהודים רבים יוצאי טריפולי שבלוב, וכיום מונה קהילה זו כ-15,000 נפשות והיא הגדולה בקהילות יהדות איטליה. לקהילה עשרה בתי כנסת, שהגדול והחשוב בהם הוא בית הכנסת הגדול של רומא.

לצד זאת, לצער הלב, רבים מיהודי רומא הנם מתבוללים ואינם מעורים בקהילות המוסדרות - ואליהם, כמוכן, נשואות פני השלוחים והם העומדים בראש מעייניהם.

תחייה יהודית ליד שער טיטוס

ותיק שלוחי כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע לעיר, הלא הוא הגה"ח רבי יצחק חזן שליט"א המפעיל שורה של מוסדות ברחבי רומא וגלילותיה. ביניהם תלמוד תורה מהגדולים ברומא, בתי חב"ד הפועלים תחת ידו, רשת גני ילדים ושמה "גני חיה" ועוד.

בשנת תשס"ט הגיע לעיר איש שיחנו, הרה"ח ר' מנחם מענדל לאזאר הי"ו, ומונה כאחראי על הפעילות עם הנוער והצעירים היהודיים ברחבי העיר. הרב לאזאר הינו בנו של הגה"ח רבי משה לאזאר שליט"א, משלוחי הרבי הוותיקים

תחילה היה צורך להשיג שטח. התברר שברשות הקהילה קיים שטח בו עמד מבנה קטן וישן, וראשי הקהילה הקצו אותו בשמחה לצורך הריסת המבנה הישן ובניית המקווה. "רצינו לבנות מקווה גדול ומפואר", מספר הרב לאזאר, "אפילו עשינו תכנון של מקווה כלים הפונה החוצה אל הרחוב, כך שלא יהיה צורך להיכנס אל המקום. משפחה יקרה - משפחת פדלון - ניאותה בהשתדלותנו לתרום חלק מהוצאות הבניין. אבל כשהפרויקט עמד לצאת לדרך, העירייה דחתה את התכנון בטענה שהמקווה החדש חורג מגבולות המבנה המקורי. לזמן מה היה נדמה שכל ההשקעה המרובה שעלתה הון רב תרד לטמיון, אלא שאז מומחה שבדק את ההיתרים והתכנונים גילה שלמעשה עיריית רומא אישרה בזמנו - לפני עשרות שנים! - מבנה גדול בהרבה, אלא שהקהילה שלא היה לה בזמנו די מימון בנתה מבנה קטן. לאור זאת, יכולנו עתה לבנות את המבנה החדש והגדול על סמך ההיתר הישן, ללא צורך באישורים חדשים."

בבית חב"ד של הרב לאזאר מתארחים דרך קבע מטיילים ישראלים ויהודים מהעולם כולו, והוא פועל כאמור גם בקרב סטודנטים ישראלים הלומדים באיטליה. "יש אוכלוסייה גדולה של סטודנטים יהודיים לרפואה הלומדים דווקא ברומא מסיבות שונות, ואנו משמשים כביתם לכל עניין רוחני וגשמי. אנו מארחים אותם לשבתות ולאירועים שונים, ובעינינו ראינו כיצד דווקא בגולה הלבבות נפתחים. לא אחת העידו בפני צעירים כי אצלנו, לראשונה בחייהם, הם הניחו תפילין ולמדו על יהדות", מתרגש הרב לאזאר. "כמה סמלי הדבר שדווקא כאן ברומא, בקרבת מקום לשער טיטוס המהלל ומתפאר בחורבן בית המקדש וירושלים, יהודים לומדים על יהדות והיא קמה כאן לתחייה."

במילאנו ואחיו של הרב בערל שליט"א רבה הראשי של רוסיה.

עם בואו, ייסד תחילה הרב לאזאר סניף של ארגון 'חב"ד בקמפוס' העולמי באוניברסיטה ברומא, בה לומדים סטודנטים יהודים וישראלים רבים, כשבתוך כך פעילותו מתמקדת באזור המכונה 'פיאצה בולוניה'.

"נולדתי במילאנו", מספר הרב לאזאר, "ומטבע הדברים אני דובר גם איטלקית מגיל צעיר ואני מכיר את סגנון החיים במדינה, ולכן חשבנו שיהיה נכון עבורנו לצאת לשליחות באיטליה. יש בעיר קהילה יהודית גדולה כשהגרעין המרכזי שלה נמצא באזור הגטו היהודי, ולצדו קהילת יהודי טריפולי באזור 'פיאצה בולוניה' שבמזרח העיר, שראשיתה ביהודים שנמלטו מלוב בימי שלטונו של העריץ מועמר קדאפי.

"כשהגענו לכאן, גילינו עזובה רבה מבחינה רוחנית. למרות שהיהודים שמרו על יהדותם בלוב, מתברר שכאשר הגיעו לאיטליה רבים מהם נפרדו מהקהילה ונטמעו רח"ל בקרב הגויים. עמלנו רבות כדי לקרב אותם, וכיום ברוך ה' ניכרת התאוששות רבה."

בשנת תשע"ז התמקם הרב לאזאר במבנה גדול שיועד לבית חב"ד בראשותו, בו הקים היכל תפילה מפואר, ספרייה תורנית עשירה, אולם לסעודות שבת ואירועים, דוכן הסברה לתזויות יהודיים ואף עמדה קבועה לבדיקת תפילין ומזוזות. לצד זאת, אחד האתגרים הגדולים בהם נתקל היה העדר מקווה טהרה. "נדהמנו לגלות שאין מקווה בכל האזור. מתברר שאפילו יהודים שומרי מסורת לא חשבו שזהו עניין חיוני מאין כמוהו, ולפיכך חשבנו שתחילה אנו חייבים לדאוג לכך שיהיה מקווה. ואכן, לכל אורך הדרך ראינו בכך סייעתא דשמיא מרובה."

משלוח מנות - היישר אל הנשמה

ועתה לסיפור של אור הקשור ליום הפורים. הרב לאזאר אמנם זוכה להצלחה רבה במעשיו ובדרך כלל מתקבל בכל מקום בסבר פנים יפות, אבל לא כך היה אצל אלברטו (שם בדוי). אלברטו הוא מגדולי אנשי העסקים ברומא, כזה השולט על עסקים רבים באיטליה וישמו מכבב לא אחת בעיתונות העסקית. לרב לאזאר נודע שאלברטו הנו יהודי כשר, וסבו אף היה יהודי ירא שמים וגבאי בית כנסת, אבל אביו כבר התרחק משורשיו ואלברטו הוסיף להתרחק ודומה שכבר עוד רגע והוא נתלש מהאילן היהודי כליל, חלילה. עם זאת, כל מאמציו של הרב לאזאר ליצור עימו קשר עלו בתוהו.

מאחר שאלברטו מתגורר באזור פיאצה בולוניה, הרב לאזאר נתקל בו מדי פעם וניסה לעניין אותו בפעילות יהודית אך לשווא. "מכריו אמרו לי", אומר הרב לאזאר, "שאינן סיכוי איתו. לא מעניין אותו דבר ביהדות ואין טעם כלל לנסות. האיש שקוע רק בעסקים, ובאמת ככל שניסיתי להגיע אל לבו לא הצלחתי".

באחת השנים אתא ובא יום הפורים, והרב לאזאר התכונן ליום הזה כראוי וכיאות - תפילה וקריאת המגילה בהמון עם בבית הכנסת, ולאחריו אירוע מיוחד לקהילה וסעודת פורים הפתוחה לכל דכפין והשתייה כדת אין אונס. אלברטו, כמובן, נעדר מכל האירועים האלה.

"באותו זמן", אומר הרב לאזאר, "אלברטו פתח רשת חנויות בגדים חדשה - רשת גדולה שפעלה בכל איטליה, והופצו על כך פרסומים בכל מקום אפשרי. היה ברור שהאיש עסוק מאוד".

עם זאת, במהלך יום הפורים, כשהרב לאזאר הלך כדרכו לחלק משלוחי מנות לקשישים וכאלה המתקשים להגיע לאירועים הקהילתיים, עבר ליד ביתו המפואר של אלברטו. מיד עלה בדעתו של הרב לאזאר להיכנס ולתת לו משלוח מנות. הלא מי יסרב לקבל מתנה ובה יין ושוקולדים? ובכן, הרב לאזאר נקש על דלת הבית. המשרת פתח, וכאשר הרב אמר כי ברצונו לתת לבעל הבית משלוח מנות לכבוד החג נכנס הבעל פנימה, וכעבור רגעים חזר עם הודעה מבעל הבית שהפתיעה את הרב לאזאר. "אלברטו ביקש שתיכנס", מסר. הרב לאזאר נכנס ללשכתו המפוארת של אלברטו שקיבל את פניו בשמחה גלויה ומעט מפתיעה. "אמרתי לעצמי", אומר הרב לאזאר, "שאם אני כרגע אצלו, אציע לו להניח תפילין. מה יש להפסיד? אלף פעמים הוא אמר לי לא. אולי הפעם יהיה אחרת..."

להפתעתו, אלברטו הפעם הסכים. הוא הפשיל את שרוולו, הניח תפילין וקרא קריאת שמע בכוונה גדולה. לאחר שסיים, פנה אלברטו ואמר לרב לאזאר: "האמת היא שאני מאוד מודה לך על שהגעת לבקר אותי, ומעתה אני מעוניין להניח תפילין בכל יום. אני מעוניין לרכוש תפילין...". הרב לאזאר נדהם. "לזה לא ציפיתי", הוא אומר לנו. "שמחתי על עצם העובדה שהוא הכניס אותי לביתו, קיבל את

הרב לאזאר נכנס ללשכתו המפוארת של אלברטו שקיבל את פניו בשמחה גלויה ומעט מפתיעה. "אמרתי לעצמי", אומר הרב לאזאר, "שאם אני כרגע אצלו, אציע לו להניח תפילין. מה יש להפסיד? אלף פעמים הוא אמר לי לא. אולי הפעם יהיה אחרת..."

משלוח המנות ועוד הסכים לראשונה להניח תפילין עמי, אבל שירצה לרכוש תפילין? נדהמתי וחשבתי כי אכן, בפורים מתרחשים ניסים. פורים עומד בסימן "ונהפוך הוא", ואנשים מגלים את פנימיות הנשמה שלהם, אבל הסתקרנתי כיצד התרחש הנס".

הרב לאזאר לא היה צריך להתפלא מדי. אלברטו עצמו התיישב על כיסאו ואמר לו: "אני לא רק רוצה להניח תפילין כל יום; אני רוצה שתלמד אותי מהי היהדות ואיך עלי להיות יהודי טוב יותר. אני מעוניין ללמוד ממך ולהשתתף בשיעורים בנושא".

הרב לאזאר ציפה להסבר שעד מהרה הגיע. "שמע כבוד הרב", הסביר אלברטו, "אני

באמת לא יודע דבר על יהדות. אינני זוכר אם אפילו ערכו לי בר מצווה. אבל לפני כמה שבועות נולדה לי נכדה ראשונה, וכיום שהיא נולדה הסתכלתי עליה וחשבתי לעצמי: הנה, התינוקת הזו היא המשך הדורות שלי, אני הסבא שלה, לראשונה יש לי דור שלישי. אבל כשהיא תגדל ואספר לה שאני יהודי וגם היא יהודייה, והיא תשאל אותי "מה פירוש להיות יהודי?" - לא אדע מאומה. ואם אני לא אגיד לה, מי יגיד לה? לי היה סבא צדיק, יהודי שעד היום אני זוכר אותו לטובה, אבל מה אני?!

"אמרתי לעצמי", סיים אלברטו את דבריו נרגש, "שאני חייב ללמוד יותר על היהדות. הבעיה היא שאני בדיוק כעת עסוק בפתיחת רשת אופנה חדשה, וכביכול אין לי זמן לעניין הזה עכשיו. דחיתי ודחיתי את זה, אבל הנה הגעת, נקשת על הדלת, נכנסת והצעת לי משלוח מנות - ובכן, מיד קפצתי על ההזדמנות".

סוף דבר, הפורים ההוא היה תחילתה של ידידות מופלאה בין הרב ובעל התשובה הכשר. משלוח המנות של היין והשוקולדים היה למשלוח מנות רוחני שטעמו לא פג. "אלברטו החל להניח תפילין מדי יום, וכמובן מיד רכשתי עבורו תפילין. הוא החל להשתתף בשיעורים, להגיע לתפילות בבית הכנסת ומאז היה לאחד מעמודי התווך המפוארים של הקהילה, כשלפעמים הוא מגיע מלווה במשפחתו ונכדתו הקטנה.

"גם בעולם העסקים שלו אלברטו מקדש את שם ה'", מוסיף הרב לאזאר, "הוא ערך אירוע פתיחה לרשת החדשה, כשכל המזון שהוגש שם היה כשר למהדרין והוא הזמין אותי לומר דברי תורה מול כל המוזמנים החשובים, כמו גם שבכל חגיגות הרשת שלו הוא החליט לקבוע מזוזה". אכן, זהו סוד כוחו של יום הפורים, אשר ישלטו היהודים ביצרים הרע.



מעט אור דוחה הרבה חושך. הרב לאזאר ליד התנוכיה העשויה קרח שהציב בימי החנוכה על רקע בניין הקולוסיאום ברומא

"יַעַבְדֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִיהוּ וְעַבְדֵהוּ כְּגַב שְׂרָם"

תוכניות בלימוד החסידות

מבחן שלישי שני

אדר תשפ"ה

המבחן יתקיים על אחת מהתוכניות הבאות:

שער היחוד והאמונה פרקים א-ז

תניא - לקוטי אמרים פרקים א-ז

מאמרים מבעל התניא חוברת ב

תניא - לקוטי אמרים פרקים יח-לד

מאמרי ה'צמח צדק' ואדמו"ר הרש"ב

הכניסה למבחן לאלו שנרשמו מראש בלבד! | ההרשמה למבחנים אלו הסתיימה
מי שנרשם למספר תוכניות עליו ליצור קשר עם המשרד ולבחור תוכנית אחת בלבד

יום	צהרים / בין השעות 13:30-15:00	ערב / בין השעות 19:30-21:00
שלישי כ"ה אדר	חיפה - ביהמ"ד מעייני ישראל רחוב מיכאל 31	אשדוד - ביהמ"ד מעייני ישראל רחוב האדמו"ר מוויז'ניץ 3 (מעל ביהמ"ד מאקווא)
רביעי כ"ו אדר	מודיעין עילית - הספרייה החסידית רחוב רשב"י 23 (בין השעות 14:30-15:30)	בני ברק - אולם 'עטרת' רחוב עזרא 3 (בניין ישיבת משכנות התורה)
חמישי כ"ז אדר	בית שמש - בית הכנסת דבר אברהם רחוב רבי יהושע 15 (פינת רבי יהודה הנשיא)	ירושלים - אולם בית שתילי אריה רחוב ים סוף 34 סנהדריה המורחבת (מול בית באייר)

ניתן להאזין לשיעורי סיכום בתניא מאת הרב אפרים דמיובסקי שליט"א

בטלפון 03-6109099



לפרטים ויצירת קשר: 072-2219050

מענה אנושי בשלוחה 5, בימים א-ה, בין השעות 13:00-15:30



שו"ת עם רבני 'לב לדעת': 072-2219050

שלוחה 2, בימים א-ה, בין השעות 13:30-15:30, 21:30-23:00

